

פולינומים מתחלפים

הגדרה. פולינומים P, Q נקראים מתחלפים אם $P \circ Q = Q \circ P$.

סוגיה א

1. הוכח כי לכל $P \in \mathbb{C}[x]$ הפולינום $P \circ P \circ P \circ \dots \circ P$ מתחלף עם הפולינום P .

2. הוכח כי שתי המשפחות הבאות הן משפחות של פולינומים מתחלפים:

$$P_n(x) = x^n \quad \text{א.}$$

$$\text{ב. פולינומי צ'בישוב: } \cos nx = P_n(\cos x).$$

3. נניח כי $P \circ Q = Q \circ P$, ובנוסף $T: \mathbb{C} \rightarrow \mathbb{C}$ הוא $T(x) = ax + b$.

נגדיר $P_1 = T^{-1} \circ P \circ T$, $Q_1 = T^{-1} \circ Q \circ T$. אז גם P_1, Q_1 מתחלפים.

4. מצאו את כל הפולינומים שמתחלפים

$$\text{א. עם } Q(x) = x + b, \text{ כאשר } b \neq 0.$$

$$\text{ב. עם } Q(x) = ax + b, \text{ כאשר } a \neq 0.$$

$$\text{ג. עם } Q(x) = x^n, \text{ כאשר } n \text{ טבעי.}$$

5. מצאו את כל $P, R \in \mathbb{C}[x]$, עבורם $P(x^n) = R(P(x))$ עבור n טבעי מסוים.

שאיפות: בהמשך התרגיל נפתח כלים שיעזרו להוכיח את הטענות הבאות:

I. סיווג כל המשפחות של פולינומים מתוקנים מכל הדרגות שמתחלפים בזוגות.

II. לכל $m > 1$ טבעי, קיים $P \in \mathbb{C}[x]$ מדרגה m , שלא מתחלף עם אף $Q(x)$ עבורו

$$1 < \deg Q < m.$$

סוגיה ב

1. הוכח כי לכל $P \in \mathbb{C}[x]$ המקיים $\deg P > 1$ קיים רק מספר סופי של $Q \in \mathbb{C}[x]$ מדרגה $\leq m$ שמתחלפים עם P . (עשו זאת בלי לבדוק מקדמים.)

מרגע זה הפולינומים שלנו יהיו מתוקנים (מקדם מוביל = 1).

2. הראו כי $P \sim Q \Leftrightarrow P \circ Q = Q \circ P$ זה יחס שקילות עבור $\deg > 1$.

(למה זה לא מתקיים עבור פולינומים לא מתוקנים?)

3. הראו כי אם $P \sim Q$, וגם $\deg P = \deg Q > 1$ אזי $P = Q$.

הגדרה. יהיה P פולינום מתוקן. נקרא לקבוצה $\{ \deg Q \mid P \sim Q \}$ הספקטרום של P .

ברור כי אם $\deg P = n$ אז $1, n, n^2, n^3, \dots$ שייכים לספקטרום.

אם הספקטרום של P הוא $\mathbb{N}$, נגיד כי P פולינום מוצלח.

אם הספקטרום של P הוא $\{1, n, n^2, n^3, \dots\}$, נגיד כי P מפוסטן לגמרי.

4. הראו כי $x^2, x^2 - 2$ הם פולינומים מוצלחים.

5. הראו כי אם $x^2 - a$ מוצלח, אז $a = 0, 2$.

6. מצאו את כל הפולינומים המוצלחים מדרגה 2: כלומר מסוג $x^2 + bx + c$ (לבדוק עבור $\deg Q = 3$).

7. מצאו את כל הפולינומים המוצלחים.

8. הוכיחו שהספקטרום של פולינום $P(x) = x^2 + 2$ מורכב ממספרים זוגיים (ו-1).

9. הראו כי הפולינום $p(x) = x^2 - a$ מפוסטן לגמרי במקרים הבאים

א. $a < 0$ ב. $a > 2$ ג. $0 < a < 1$

ד. $a \in \mathbb{Q} \setminus \mathbb{Z}$ ה. a טרנסצנדנטי

10. הוכיחו כי לכל $d > 1$ קיים פולינום מפוסטן לגמרי מדרגה d .

סוגיה ג

1. הראו שאם פונקציה שלמה מתחלפת עם פולינום מדרגה גדולה מ-1, אז היא פולינום.

2. מצאו את כל הפונקציות $f \in Hol(\mathbb{C} \setminus \{0\})$ שמתחלפות עם $p(x) = x^n$.